

Õiguskantsleri Kantselei

Veiko Huuse
Fonte News vastutav väljaandja
veiko.huuse@fonte.news

Teie 07.04.2025 nr

Meie 15.04.2025 nr 14-9/250798/2502752

Härra Veikko Huuse

Kaebasite õiguskantslerile kohtunike sõnavõttude peale Eesti kohtute taskuhäälingus „Kohtulood“.

Õiguskantsleri ülesanded ja nende täitmine on reguleeritud Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega. Õiguskantsler jälgib, et isikute õigused oleksid kaitstud ja et õigusriigi põhimõtteid järgitaks.

Õiguskantsler kontrollib eelkõige, kas seadused ja muud õigustloovad aktid on kooskõlas põhiseadusega. Kui õiguskantsler leiab, et seadus või muu õigustloov akt on põhiseadusega vastuolus, teeb ta akti vastu võtnud organile ettepaneku viia see põhiseadusega kooskõlla. Kui vaidlustatud normi ei ole põhiseaduse või seadusega kooskõlla viidud, teeb õiguskantsler Riigikohtule ettepaneku tunnistada see norm kehtetuks (põhiseaduse § 142, [õiguskantsleri seaduse](#) (ÕKS) § 17 ja § 18 lg 1).

Õiguskantsler kontrollib ka, et avalikke ülesandeid täitvad asutused ja ametnikud ei rikuks oma tegevuses ja isikutega suhtlemisel põhiseadusega sätestatud õigusi ja vabadusi. Kui õiguskantsler leiab, et avalikke ülesandeid täitva asutuse tegevus ei ole õiguspärane, esitab ta asutusele seisukoha, kuidas on asutus isiku õigusi rikkunud. Õiguskantsler saadab vajaduse korral asutusele soovitusel õiguspärasuse ja hea halduse tava järgimiseks või teeb ettepaneku rikkumise kõrvaldamiseks.

Põhiseaduse § 15 järgi on igaühel õigus pöörduda oma õiguste ja vabaduste rikkumisel korral pöörduda kohtusse. Kohtusse saab pöörduda ka kohaliku omavalitsuse ja Sotsiaalkindlustusameti otsuste vaidlustamiseks.

Põhiseaduse § 146 järgi mõistab õigust üksnes kohus ning teeb seda kooskõlas põhiseadusega seadustega. Eestis on kolmeastmeline kohtusüsteem. Kohtulahendiga mittenõustumisel saab seda vaidlustada kõrgema astme kohtus. Kõrgema astme kohtutel on pädevus korrigeerida võimalikud alama astme kohtu vead materiaal- ja menetlusõiguse kohaldamisel.

Õiguskantsler ei tee ega muuda kohtuotsuseid. Seadus ei luba õiguskantsleril sekkuda sisulisse õigusemõistmisse ega anda hinnanguid kohtulahenditele.

Õiguskantsler ei võta kohtunikke (ega teiste ametiasutuste ametnikke) vastutusele ega määra neile karistusi. Õiguskantsler võib distsiplinaarmenetluse algetada kohtunike suhtes ([kohtute seaduse](#)

§ 91 lg 2 p 2). Distsiplinaarsüütegu on kohtuniku süüline tegu, mis seisneb ametikohustuste täitmata jätmises või mittekohases täitmises. Distsiplinaarsüütegu on ka kohtuniku vääritud tegu (KS § 87 lg 2). Kohtuniku distsiplinaarsüütegu arutab ja distsiplinaarkaristuse määrab Riigikohtu juures asuv distsiplinaarkolleegium (KS § 94 lg 1).

Õiguskantsler on kaalunud menetluse algatamist eeskätt olukorras, kus kohtuniku pandud rikkumine ametikohustuste täitmisel on ilmselge ja raske ning rikkumise tagajärgede kõrvaldamine või heastamine ei ole korralise edasikaebe korras või muul viisil võimalik või võib osutuda võimatuks. Teie avalduse alusel ei näe õiguskantsler põhjust distsiplinaarmenetluse algatamiseks. Taskuhäälingus arutati, millised sotsiaalvaldkonna küsimused jõuavad kohtusse, miks need on ühiskonnale olulised ning kuidas leida tasakaal õiguse, inimliku vajaduse ja piiratud ressursside vahel. Ametikohustuste ilmselge ja raske rikkumisega või vääritud teoga pole antud juhul tegemist.

Õiguskantsleri ülesanne ei ole teha ettepanekut kohtuniku ametist vabastamiseks. Esimese ja teise astme kohtunikud vabastab ametist Vabariigi President Riigikohtu esimehe ettepanekul, Riigikohtu liikmed Riigikogu Riigikohtu esimehe ettepanekul ja Riigikohtu esimehe Riigikogu Vabariigi Presidendi ettepanekul (vt KS § 99).

Kui ametnik või kohtunik paneb toime süüteo, otsustab süüteomenetluse toimetamise üle pädev asutus (nt politseiasutus) või prokuratuur, karistuse määrab kohus (vt [vääртеomenetluse seadustikku](#), [kriminaalmenetluse seadustikku](#)).

Loodetavasti on selgitustest abi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristel Lekko
õigusteenistuse juhataja-õiguskantsleri nõunik
õiguskantsleri volitusel

Kristel Lekko 693 8443
Kristel.Lekko@oiguskantsler.ee